GPM06

GREENPEACE juni 2012

‘De Noordpool is ook van ons’

Stop de olieboringen van Shell op de Noordpool

Bewust boodschappen doen met de SuperWijzer

Kom naar het virtuele zeereservaat in Blijdorp

Caroline Cannon (55), Inupiat

Caroline Cannon is een trotse Inupiat, opgegroeid in het barre, ijskoude klimaat van het Noordpoolgebied. Ze verdedigt de traditionele waarden van haar volk. ‘Wij gebruiken de vruchten van de zee duurzaam. We hebben diep respect voor de natuur die ons voedt.’ Toen Shell zijn riskante boorplannen aankondigde, gaven de dorpsoudsten Caroline een opdracht: ‘Bescherm onze manier van leven. Wees onze stem.’ Sindsdien trekt Caroline door Alaska en naar Washington om de zaak van de Inupiat te bepleiten: geen olieboringen hier. Dat doet ze met zo veel vuur en daadkracht, dat ze er dit jaar de prestigieuze Goldman Environmental Prize voor ontving.

pag 6 >

GPM06

Kort

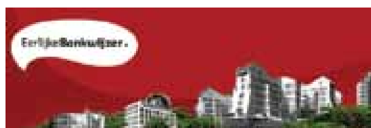

EUROPEES BIOKEURMERK

Vanaf 1 juli moet op alle voorverpakte, biologische etenswaren die in de EU zijn geproduceerd het Europese biokeurmerk staan: een frisgroen (of zwart-wit) blaadje met twaalf sterren. Voorlopig staat dit blaadje nog naast andere keurmerken op de verpakking, maar in de toekomst zal het biokeurmerk de andere vervangen, in alle 27 EU-landen. Zo kunnen consumenten in één oogopslag biologische voeding, drank en andere producten onderscheiden van zogenaamd 'groene' producten in hetzelfde schap. Onverpakte biologische producten of biologische waren van buiten de EU mógen het biokeurmerk gebruiken, maar zijn daar niet toe verplicht. Het gebruik van termen als 'biologisch' en 'eco' in een merk, advertentie of productinformatie is wettelijk vastgelegd. Als u een product met het biokeurmerk koopt dan moet dit voldoen aan strenge Europese regels voor biologische landbouw en verwerking.

EERLIJK BANKIEREN

Uit nieuw onderzoek voor de Eerlijke Bankwijzer blijkt dat Nederlandse banken in 2010 en 2011 flink hebben geïnvesteerd in groene stroom en veel minder in vervuilende elektriciteit. Per jaar besteedden ze ruim € 1,5 miljard aan duurzame elektriciteits-opwekking. Dat was in de periode 2007-2009 nog € 965 miljoen: een stijging van 60 procent! De groenste investeerders zijn ASN Bank, Triodos Bank, Rabobank en NIBC, achterblijver is ABN AMRO. De eerlijke bankwijzer beoordeelt sinds 2009 het investeringsbeleid van de elf grootste Nederlandse banken in bijvoorbeeld milieu, mensenrechten, natuur en dierenwelzijn. De wijzer kijkt ook hoe banken scoren op klimaat-beleid. Verrassend genoeg doen niet alleen ASN en Triodos het goed op dat gebied, maar haalt ook de Rabobank een voldoende. De wijzer is een initiatief van Oxfam Novib, FNV, Amnesty International, Milieudefensie, Dierenbescherming en Pax Christi. Wilt u meer weten? Kijk op www.eerlijkebankwijzer.nl.

PIEPERPAD WORDT BIJEN-PARADIJS

Talloze kleine diertjes zijn nuttiger dan je zou verwachten. En bijen zijn in deze categorie een soort apart. Het zijn de belangrijkste bestuivers van groenten en fruit en daarom cruciaal voor onze voedsel-voorziening. Slecht nieuws is dat steeds meer bijenvolken sterven, door landbouwgif én doordat een geschikte leefomgeving verdwijnt. Daarop heeft Bionext - dat bedrijven in de biologische landbouw en voeding verenigt - iets slims bedacht, samen met de Bijenstichting en andere organisaties. Door het uitdelen en verstrooien van duizenden zakjes bijvriendelijk bloemzaad, transformeerden ze het Pieperpad, de 1.000 kilometer lange fietsroute langs biologische boerderijen, in een waar bloemen- en bijen-paradijs. Pak de fiets en ga het zelf ontdekken! www.pieperpad.nl

SLOOPSCHIP EXXON VALDEZ GEWEIGERD

Op 24 maart 1989 liep de olietanker Exxon Valdez op de klippen voor de kust van Alaska. Het ongeluk liet zien wat ons te wachten staat als Shell hier een olielek veroorzaakt: tientallen miljoenen liters olie stroomden in zee, honderdduizenden zeevogels, robben en walvissen stierven. Het gebied is nog altijd niet hersteld van deze enorme milieuramp. Nu, ruim 23 jaar later, staat de olietanker opnieuw ter discussie in verband met dreigende milieuschade. Want het schip is niet in zee verdwenen, maar weer in de vaart genomen. In mei dook het opeens op bij een sloopstrand in India, onder de naam Oriental Nicety. Greenpeace voerde jaren-lang campagne tegen de mens-onterende en milieuvervuilende praktijken op deze stranden. Zonder enige bescherming slopen arbeiders afgedankte schepen, waarbij het milieu ernstig wordt vervuild door giftige stoffen. Het Indiase hooggerechtshof stak gelukkig een stokje voor de sloop: de Exxon Valdez moet eerst worden ontdaan van gevaarlijke materialen als asbest en van olie-resten, die vaak ontploffen en veel slachtoffers maken. Pas dan mag het schip zich weer melden op het Indiase sloopstrand.

DUURZAME FLORIADE

Dit jaar was het weer de beurt aan Nederland om de wereld-tentoonstelling van de tuinbouw te organiseren. Tot en met 7 oktober zijn bezoekers welkom op de Floriade 2012 in Venlo. U kunt hier genieten in de Feel Good Garden of opgaan in de bijenwereld in het paviljoen Bee for the World. Dit laatste gebouw wordt na de Floriade hergebruikt: duurzaamheid is een belangrijk thema op het evenement. Een ander voorbeeld is de duurzame tuin van NL Label, volledig gemaakt van duurzame materialen en producten. In deze tuin vindt u een elektrische auto onder een *solar* carport en worden groenten en kruiden gekweekt op het dak van het tuinhuis. Paradepaardje is Villa Flora, het groenste kantoor van Nederland, dat na het evenement bedrijven zal huisvesten. Dit imposante glazen gebouw van ruim dertig meter hoog combineert de modernste milieutechnieken en zal, zo verwacht de Floriade, nog jarenlang een standaard zijn voor duurzaam bouwen. www.floriade.nl

ZONNE-ENERGIE ALS GROEIMARKT

Zonne-energie staat aan de vooravond van een enorme groei, concludeert het internationale adviesbureau McKinsey in het rapport 'Solar power: darkest before dawn'. Al in 2015 zal de prijs van een set zonnepanelen met 40 procent zijn gedaald, rekenen de onderzoekers voor. En in 2020 wordt die prijs nog eens 30 procent lager. McKinsey wijst een aantal markten aan waarvoor zonne-energie ook nu al - zonder subsidie - in prijs kan concurreren met fossiele stroom. Verrassend genoeg zijn dat niet alleen zon-overgoten gebieden als Afrika of Griekenland: ook Nederland ligt in een rendabele zonneregio. Dat treft. Een ander onderzoek, van brancheorganisatie UNETO-VNI, laat zien dat in Nederland 300.000 woningbezitters overwegen op korte termijn zonnepanelen op hun daken te plaatsen. Uit dit onderzoek blijkt ook dat veel mensen geen idee hebben van de werkelijke kosten van zonne-panelen en hoe snel ze die terugverdiend hebben. Als zij beter geïnformeerd worden, stijgt het aantal woningbezitters met een zonnepanelenwens nog verder, verwachten de onderzoekers.

SHELL, HANDEN AF VAN DE NOORDPOOL

© GP/Bernd Roemmelt

Twee ijsbrekers van oliemaatschappij Shell stomen naar de Noordpool, gevolgd door twee boorschepen. Shell wil op 13 juli starten met proefboringen in de Noordelijke IJszee. In dit ongerepte gebied heeft elk olielek rampzalige gevolgen voor mens en dier.
>

ONGEREPT EN KWETSBAAR
Eeuwenlang bleef het Noordpoolgebied ontoegankelijk voor industriële activiteiten. De witte poolwereld was het exclusieve domein van ijsberen, zeerobben, walrussen en poolvossen. Eskimovolken als de Inuit en de Inupiat leefden in evenwicht met deze natuur: samen vormen zij het kwetsbare, unieke ecosysteem van de Noordpool.

Dit evenwicht dreigt verstoord te raken nu het gebied door klimaatverandering wel bereikbaar wordt. Stijgende temperaturen en smeltend zee-ijs in de zomer hebben een felle concurrentiestrijd ontketend rond de bodemschatten in het Noordpoolgebied. Shell moest met lede ogen toezien hoe ExxonMobil het Russische deel van de Noordelijke IJszee in handen kreeg. De Brits-Nederlandse multinational zet nu alles op alles om als eerste zijn boorplatforms te verschepen naar de Amerikaanse Chukchizee en Beaufortzee bij Alaska.

ICONISCHE DIEREN
In het ijskoude water van deze ‘IJsberenzeeën’ zwemmen nu nog zeventien walvissoorten ongestoord rond. De opvallende narwal bijvoorbeeld, die een meterslange, spiraalvormige slagtand bovenop zijn kop heeft. Boven deze wateren vliegen duizenden zeevogels en miljoenen trekvogels, zoals de Noordse Stern die elk jaar de wereld rondvliegt van de Noord- naar de Zuidpool en weer terug. Wat gebeurt er met deze iconische dieren als Shell een olielek veroorzaakt?

Noordpooldieren zijn zeer kwetsbaar: als hun leefomgeving vervuild raakt, is er geen alternatief. De meeste dieren leven van voedsel in het water en een olielek heeft al snel rampzalige gevolgen. Olie zal de baleinen van de Groenlandse walvis, waarmee hij voedsel uit het water filtert, dichtplakken. De vacht van een ijsbeer neemt veel olie op, waardoor de ‘warme jas’ zijn isolerende werking verliest en de beer zichzelf niet langer op temperatuur kan houden. Hij zal proberen zichzelf schoon te likken, maar krijgt daarbij de giftige stoffen uit de olie binnen. Ook zeehondenpups hebben geen schijn van kans als zich een olielek voordoet. Hun babyvacht is hun enige isolatiemateriaal. Als die wordt beschadigd, zullen ze niet overleven in het barre poolklimaat.

INUPIAT, LEVEN MET DE NATUUR
In het Noordpoolgebied wonen zo’n 4 miljoen mensen, merendeels afstammelingen van inheemse volken die hier al duizenden jaren leven. Caroline Cannon bijvoorbeeld. Zij is een Inupiat en de voormalige burgemeester van Point Hope, een afgelegen kustdorp aan de Chukchizee. In Point Hope heerst een bar klimaat, met temperaturen die ’s winters dalen tot -45 °C en in de korte zomer niet boven de 10 °C uit komen. Een kleine landingsbaan verbindt de bewoners met de buitenwereld.

De Inupiat zijn afhankelijk van wat de natuur ze biedt voor hun vet, proteïnen en kleding. Van elk dier dat ze jagen, wordt elk stukje benut. Naast het vlees en vet gebruiken ze de huiden voor het bekleden van het houten geraamte van hun bootjes. Bont houdt ze warm, tanden worden naalden of sieraden. ‘De zee is onze tuin en onze identiteit’, zegt Cannon. ‘Daarom is het voor ons van levensbelang dat het land en het water schoon zijn.’

MACHTIGE OLIELOBBY
In dit onherbergzame, afgelegen gebied wil Shell naar olie gaan boren. Het bedrijf heeft haast: inmiddels is ruim € 4 miljard geïnvesteerd in dit Noordpool-project en voor dat bedrag willen de aandeelhouders resultaat zien. Jarenlang hield een effectieve coalitie van milieuorganisaties en inheemse volken de olie-boringen tegen. Maar in maart 2012 gingen de VS door >

> de knieën voor de machtige olielobby en kreeg Shell toestemming voor de proefboringen. Zijn reddingsplan in geval van een olielek werd geaccepteerd, ondanks talloze lacunes en absurde aannames.

Zo heeft Shell in zijn plan slechts 9 schepen om de olie op te ruimen. Ter vergelijking: in de Golf van Mexico werden 6.500 schepen ingezet. De kap die BP uiteindelijk met veel moeite over zijn lekkende oliepijp kon plaatsen, is niet geschikt voor de Noordpool. Maar in zijn plan vertrouwt Shell volledig op deze methode. Zelfs de Amerikaanse dienst die verantwoordelijk is voor olieboringen op zee schat dat de kans op een groot olielek in de 'IJsberenzeeën' één op vijf is. En de dienst noemt de kans op een klein lek bijna 100 procent.

ONACCEPTABELE RISICO'S

Is zo'n olielek wel te bestrijden in de barre en ijzige omstandigheden rond de Noordpool? De Amerikaanse milieuorganisatie PEW liet het in 2010 onderzoeken. De conclusie van het uitvoerige en gedegen rapport is: elke poging een olievlek op te ruimen is hier gedoemd te mislukken. Het is ijskoud, de zee is ruw en vol kruiend ijs en de wind kan plotseling aanzwellen tot orkaankracht. Geen enkele bekende opruimmethode werkt in deze omstandigheden, zegt ook de Amerikaanse geologische dienst.

Toch beweert Shell dat het 95 procent van de olie op zal kunnen ruimen. Maar zelfs volgens het Amerikaanse overheidsbureau NOAA is nooit meer dan 20 procent van een olielek opgeruimd, en dat alleen in uiterst gunstige omstandigheden: in een goed bereikbare haven, bij kalm weer. In de Golf van Mexico is slechts 17 procent opgeruimd en na de ramp met de olietanker Exxon Valdez in Alaska, ruim 20 jaar geleden, niet meer dan 9 procent. Stukken dikke, zwarte olie van dit rampschip liggen nog steeds op de kusten van Alaska: door kou en gebrek aan zonlicht breekt de olie nauwelijks af.

Milieuorganisaties kregen in april van dit jaar steun uit onverwachte hoek. In een onderzoeksrapport waarschuwde 's werelds grootste verzekeringsmaatschappij Lloyd's of London voor de 'unieke en moeilijk te beheersen risico's' van olieboringen in het Noordpoolgebied. '*Don't rush in, think carefully*', adviseert Lloyd's bedrijven die richting de Noordpool willen trekken. Maar Shell luistert niet.

WAT ALS ER OLIE LEKT...

Als olie begint te lekken, is het zaak er snel bij te zijn. Na een week kun je olie al niet meer uit het water scheppen. Het Wereld Natuur Fonds berekende dat Shell in de vier maanden dat de zee open is (van juli tot en met oktober) gemiddeld twee tot vier dagen per week iets kan doen bij een olielek. Op de andere dagen is de wind te hard, de zee te woest of de temperatuur te laag. Ook in de overige acht maanden per jaar kan de oliemaatschappij niets uitrichten tegen een lek.

Shell doet tamelijk luchtig over de kansen op een onbeheersbaar olielek. Maar onderzoekers wijzen op de feiten. De dichtstbijzijnde grote haven, Dutch Harbor, is 2.400 kilometer verwijderd van de boorgebieden. Weliswaar zijn er een paar landingsplaatsen voor vliegtuigen, maar die zijn niet verbonden met een wegennet. Schepen van de kustwacht zijn afwezig in de twee zeeën waar Shell wil boren en het meest nabije kustwachtstation ligt op een afstand van ruim 1.500 kilometer. Waar denkt Shell hulp vandaan te halen als de olie onverhoopt uit de zeebodem spuit?

De reddingsteams moeten dus een enorme afstand overbruggen. Op hun weg naar de boorplatforms worden ze bovendien geconfronteerd met een woeste zee, ijsbergen zo groot als flatgebouwen, winden met orkaankracht, dichte mist, ijzige kou en - afhankelijk van het seizoen - mogelijk zelfs totale duisternis. Zijn ze eindelijk aangekomen, dan is het maar de vraag of ze iets kunnen uitrichten.

DRIE OPRUIMMETHODEN

Globaal zijn er drie manieren om een deel van de gelekte olie op te ruimen. Je kunt de olie met veegarmen en oliezuigers uit het water halen. Maar uit testen door de staat Alaska in 2000 blijkt dat een enkel stuk drijvend ijs al genoeg is om de hele operatie te laten mislukken. Op een filmpje is duidelijk te zien hoe de onderzoekers worstelen met brokken ijs die de veegarmen klemzetten. Desondanks voert Shell deze methode op als heel bruikbaar in zijn reddingsplan. De tweede methode, het verbranden van olie op zee, is alleen in kleinschalige experimenten getest en nooit in de ijzige omstandigheden die op de Noordpool heersen. En nummer drie, de olie met chemische middelen in kleinere stukjes breken, vervuilt de omgeving met nog meer gif. Vissers die olie opruimden in de Golf van Mexico kampen nu met lichamelijke klachten door de omstreden giftige stoffen die BP in het water spoot.

En wat als het lek helemaal niet ontdekt wordt? Als diep onder de zeespiegel een pijplijn openbarst en de olie onder het zee-ijs verdwijnt? Dan kan de zwarte drab met de stroming honderden kilometers ver weggevoerd worden zonder dat er een haan naar kraait. Als de ijskap in de zomer smelt, is de olie al over een groot gebied verspreid. Met een beetje pech bevriest de olie in meerjarig ijs. Dan duurt het jaren voordat een opruimpoging gedaan kan worden. Aan een totale *blow-out* zoals in de Golf van Mexico, waarbij zo'n 800 miljoen liter olie weglekte, willen Caroline Cannon en haar dorpsgenoten al helemaal niet denken. 'Dan is het met ons gedaan.'

EEN STREEP IN HET IJS

'De boorplannen zijn niet alleen riskant, maar ook onzinnig', zegt Rolf Schipper, campagneleider klimaat en energie bij Greenpeace. 'Als we echt werk zouden maken van energiebesparing en schone energie, hebben we de Noordpoololie helemaal niet nodig. Sterker nog: als we gevaarlijke klimaatverandering willen tegengaan, mogen we zeker niet meer dan een derde van de huidige fossiele brandstofvoorraden opstoken. Naar nóg meer olie zoeken is dus volstrekte onzin. Bovendien, om hoeveel olie gaat het eigenlijk? Volgens de Amerikaanse geologische onderzoeksdienst is alle olie in het Noordpoolgebied net genoeg om drie jaar lang in de wereldbehoefte te voorzien. Dan is het op. Voor die eindige hoeveelheid wordt een uniek gebied op het spel gezet.'

Greenpeace en andere milieuorganisaties verzetten zich al jaren tegen de risicovolle olieplannen van Shell. Nu de boorschepen toch op weg zijn om de Noordpool in gevaar te brengen, trekt Greenpeace een streep in het ijs: 'Tot hier en niet verder.'

In de haven van Auckland, Nieuw-Zeeland bezetten onze actievoerders in februari 77 uur lang de Noble Discoverer, een van de twee boorschepen van Shell. Al snel regende het steunbetuigingen en handtekeningen onder onze petitie tegen de olieboringen. De oliemaatschappij spande prompt in Alaska een rechtszaak aan tegen Greenpeace. Van een federaal gerechtshof mag Greenpeace USA nu zelfs niet in de buurt van Shellschepen komen.

Maar het verzet tegen de olieboringen is veel breder dan Greenpeace USA. In mei ketenden Greenpeace-actievoerders uit dertien landen zich vast aan de ijsbreker Nordica, die voor Shell de weg naar de Noordpoololie moet openbreken. Eerst in de haven van Helsinki, daarna achtereenvolgens in Zweedse, Duitse en Deense wateren. De Nederlandse Marleen van Soelen was erbij: 'Shell heeft maar 68 dagen om te boren. Elke vertraging geeft ze minder tijd om een milieuramp te veroorzaken.'

UW STEM IS HARD NODIG

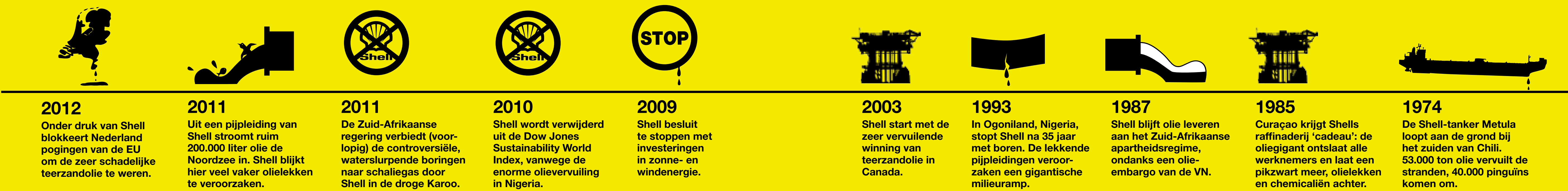
Wereldwijd hebben - bij het ter perse gaan van GPM06 - al 460.000 mensen onze petitie getekend. Teken alstublieft ook: gebruik de actiekaart bij dit magazine of ga naar www.greenpeace.nl/stopshell. Vraag uw vrienden, familie en collega's ook hun handtekening te zetten. Laat Shell weten: de Noordpool is ook van mij.

Rolf Schipper is campagneleider klimaat & energie. Volg hem via Twitter: @Rolf_GP

© Yuri van der Meer

SHELL TREKT AL DECENNIALANG EEN SPOOR VAN VERVUILING DOOR DE WERELD. EEN KLEINE GREEP:

Koning van de Noordpool

De ijsbeer is de onbetwiste koning van de Noordpool. Zijn prachtige, witte vacht en een dikke speklaag beschermen hem tegen de felle kou. Ondanks zijn omvang - ijsberen zijn de grootste roofdieren ter wereld - is hij razendsnel. Op zijn menu staan bij voorkeur zeehonden, die hij na geduldig wachten met een krachtige haal uit het water sleurt. De enige ijsberenpopulatie in de Verenigde Staten leeft in de de Chukchizee en Beaufortzee, die ook wel IJsberenzeeën worden genoemd. Precies daar wil Shell naar olie boren. Een ijsbeer die besmeurd raakt met olie, is vaak ten dode opgeschreven.

Informatie & inspiratie

VOORDEEL VOOR U ÉN VOOR GREENPEACE

De kracht van Greenpeace begint bij onze donateurs: bij u. Alleen dankzij uw bijdragen kan Greenpeace in actie komen, bijvoorbeeld voor het behoud van het Amazonewoud en tegen de rampzalige boorplannen van Shell bij de Noordpool. Daarom maak ik u graag attent op een eenvoudige manier om uw bijdrage te verhogen, zonder dat het u een euro extra kost.

Jaarlijkse donaties kunt u niet altijd volledig aftrekken van de inkomstenbelasting. Dat kan wel als u in een notariële akte vastlegt dat u ons vijf jaar (of langer) met een vast bedrag steunt. Dankzij dit belastingvoordeel schenkt u ons een hoger bedrag, zonder dat het u meer kost. Een rekenvoorbeeld:
als u Greenpeace steunt met € 100, krijgt u € 42 terug van de belastingdienst (als u 42 procent belasting betaalt). Deze donatie kost u dus maar € 58.

Ons extra steunen met uw belastingvoordeel is heel eenvoudig. U hoeft alleen de brochure ‘Schenk een schone wereld’ aan te vragen, het aangehechte formulier in te vullen en met een kopie van uw paspoort of rijbewijs terug te sturen. Schenkt u € 100 of meer per jaar? Dan verzorgt Greenpeace kosteloos het opmaken van de akte door een notaris.

Wilt u meer informatie over deze bijzondere manier van schenken, de brochure aanvragen of in een gesprek uw voordelen op een rij zetten? Ik beantwoord graag uw vragen, per telefoon (020 5249 559) of e-mail: jos.willems@greenpeace.org. Meer informatie vindt u op www.greenpeace.nl/schenken.

Jos Willems

DOE HET ZELF MET MY GREENPEACE

Op onze website www.mygreenpeace.nl kunt u op elk moment van de dag veel administratieve zaken zelf regelen: een verhuizing doorgeven, informatie aanvragen, u aanmelden voor het digitale magazine of voor de e-mailnieuwsbrief. Handig!

TIP: LEES DIT MAGAZINE ONLINE OP WWW.GPMAGAZINE.NL/GPM06

SERVICE DESK

Welke politieke partij maakt écht werk van duurzaamheid? Welke vis kan ik nog onbezorgd eten? Waarom voert Greenpeace actie bij een kerncentrale? Elke maand komen bij onze vier service deskmedewerkers gemiddeld 2.250 e-mails, 1.500 brieven en 3.000 telefoontjes binnen met vragen zoals deze. Heeft u een vraag of wilt u ons iets laten weten? Onze collega’s zitten voor u klaar met een deskundig antwoord: 0800 422 33 44 (gratis, tijdens kantooruren).

BIJZONDERE ACTIES

Tientallen mensen ondersteunen ons werk op een sportieve, ludieke of feestelijke manier. We brengen u graag op ideeën, want de mogelijkheden zijn eindeloos:

Of u nu een fanatieke sporter bent of een rustige recreant, bij elke sportieve prestatie kunt u zich laten sponsoren voor Greenpeace.

Bakken voor het goede doel!

Feestje? Vraag een bijdrage voor iets wat u écht belangrijk vindt! Bijvoorbeeld de doelen waarvoor Greenpeace zich inzet.

Meer weten over speciale donaties bij bijzondere gebeurtenissen? Ga naar www.greenpeace.nl/mijnactie.

Gorilla & GREENPEACE

Scheur deze poster uit en hang hem voor uw raam, op het werk,
de sportschool of in de supermarkt. Bekijk de animatie op www.gpmagazine.nl/gpm06/gorilla

Rewind // Forward

Een nieuwe rubriek in GPM: we blikken terug én vooruit op onze campagnes. Wat wilde Greenpeace bereiken en is dat gelukt? Waarvoor komen we binnenkort in actie? Pavel vertelt wat Greenpeace met de *Arctic Sunrise* voor elkaar kreeg in Senegal én in Europa. Nora legt uit hoe u Braziliaanse vrienden vindt en ons zo kunt helpen de Amazone te beschermen. En Herman licht een tipje van de sluier op over onze campagne tegen het gevaarlijke bestrijdingsmiddel Roundup van Monsanto.
>

DIGITAAL NIEUWS
Via onze nieuwsbrief krijgt u elke twee à drie weken een update in uw mailbox van alles waarmee Greenpeace zich bezighoudt. Waar vaart de *Rainbow Warrior* naartoe? Wat doen onze actievoerders in China? Vanuit de nieuwsbrief klikt u direct naar spannende acties, video's, adembenemende foto's, persoonlijke blogs en betrouwbare achtergrondinformatie. Meld u nu aan op www.greenpeace.nl/nieuwsbrief en volg het Greenpeace-nieuws op de voet!

◀◀ maart-april 2012

SENEGAL GEEFT HET GOEDE VOORBEELD

Pavel Klinckhamers, campagneleider oceanen, was dit voorjaar aan boord van de *Arctic Sunrise* om bij West-Afrika campagne te voeren voor een beter Europees visserijbeleid. Wat heeft de aanwezigheid van Greenpeace opgeleverd?

'We gingen naar West-Afrika om te laten zien waarom de EU haar visserijbeleid moet hervormen. Grote industrieschepen uit Europa vissen de zee bij Mauritanië leeg, ten koste van de kleinschalige, lokale visserij die veel duurzamer vist. Vanaf de *Arctic Sunrise* schilderden we leuzen op de Europese supertrawlers en hingen boeien aan de reusachtige netten om het vissen te verhinderen. Ook betrapten we een Russische trawler op illegale visvangst. We gaven dit door aan de Senegalese autoriteiten, die het schip een boete oplegden. Aan land, in Senegal, protesteerden we samen met lokale vissers tegen de plundering van hun wateren. We kozen voor Senegal, omdat daar presidentsverkiezingen waren. We riepen alle kandidaten op de lokale visserij te steunen en dat werkte. De nieuwe president, Macky Sall, trok direct de visvergunningen in van 29 supertrawlers. Ook in Europa vierden we een succes. Voor het eerst heeft de EU haar trawlers gesommeerd terug te komen nadat ze in West-Afrika hun quota bereikt hadden. Dit is een mooie eerste stap: nu moet Europa doorzetten en zijn vloot daadwerkelijk inkrimpen.'

◀◀ mei 2012 ▶▶

DE AMAZONE HEEFT VRIENDEN NODIG

Heeft u Braziliaanse vrienden? Dan kunt u ons helpen de Amazone te beschermen. Nora van der Hoeven, campagneleider bossen bij Greenpeace, legt uit hoe dit werkt.

'Greenpeace Brazilië is gestart met het burgerinitiatief voor een anti-ontbossingswet om de verwoesting van de Amazone te stoppen. Om die wet te kunnen indienen bij het Braziliaanse congres hebben we 1,4 miljoen handtekeningen nodig van Braziliaanse kiezers. U kunt ons daarbij helpen door op zoek te gaan naar Brazilianen op Facebook of Twitter. Dat kan heel eenvoudig met onze *Brazilian Friend Finder*. Kijk snel op www.theamazonismyfriend.org en roep een Braziliaanse vriend op om zijn of haar handtekening te zetten. Brazilië was goed op weg met het terugdringen van ontbossing, maar het tij lijkt te keren. Op 25 april stemde het Braziliaanse congres in met een nieuwe boswet (Forest Code) die de bossen niet langer beschermt, maar ontbossing juist aanmoedigt. Houtkappers en boeren die illegaal Amazonewoud kapten, worden in de wet beloond met amnestie. Naar verwachting gaat tot 2020 een stuk regenwoud zo groot als Groot-Brittannië verloren door deze boswet. Help ons daarom aan meer Braziliaanse vrienden! Zij kunnen het burgerinitiatief tot een succes maken en zo alsnog het Amazonewoud beschermen.'

augustus 2012 ▶▶

GIF UIT ONS WATER

Het bestrijdingsmiddel Roundup wordt wereldwijd op grote schaal gebruikt. Ook in Nederland spuiten talloze gemeenten en particulieren hun onkruid weg met dit gif.

Herman van Bekkem, campagneleider duurzame landbouw: 'Roundup is gewoon toegestaan, omdat de Europese toezichthouders hun oordeel baseerden op de rapporten van producent Monsanto zelf. Greenpeace en GMFreeze toonden vorig jaar aan dat glyfosaat, het hoofdbestanddeel van Roundup, zeer schadelijk is voor het milieu en voor de gezondheid van mensen. Glyfosaat is mogelijk hormoonverstorend en wordt in verband gebracht met de ziekte van Parkinson. Monsanto verkoopt Roundup ook veel aan boeren, in combinatie met gentechgewassen onder de naam Roundup Ready. Spuit je Roundup op het gentechgewas, dan gaat alles dood behalve het gewas zelf, belooft Monsanto. Maar boeren, met name in de VS, klagen dat het onkruid juist snel resistent wordt. Met als gevolg dat ze nog meer gif moeten spuiten. In Nederland vroeg de Tweede Kamer in 2011 om een verbod op Roundup in 'niet-commerciële toepassingen', zoals straten en tuinen. Staatssecretaris Atsma beloofde dit te regelen. Hij zag in dat Roundup een groot probleem is voor drinkwaterbedrijven: het kost veel geld om glyfosaat uit het water te zuiveren. Greenpeace zal de regering aan deze belofte houden en voert campagne om RoundupReadygewassen uit Europa te weren.

KOM WANDELEN IN DE NOORDZEE!

Links van u zwemt een bruinvis, voor u doemen wuivende anemonen op... In het Oceanium van Blijdorp kunt u een virtuele onderwaterwandeling maken over de bodem van de Noordzee. Greenpeace en Blijdorp openden op 8 juni een unieke zeereservatenexpositie.

>

Zonder duikuitrusting, een nat pak of zuurstofgebrek rondlopen in een zeereservaat? Dat kan nu in de Rotterdamse Diergaarde Blijdorp. Met de modernste technieken en louter duurzame materialen is hier een prachtig zeereservaat virtueel nagebootst.

Reusachtige, interactieve informatieschermen, geluiden, filmbeelden en foto's geven u het gevoel dat u echt op de Noordzeebodem bent beland. U ziet zeesterren en waterplanten in een kijkdoos, u kunt zich verbazen over de virtuele terugkeer van de (verdwenen) blauwvintonijn of griezelen bij de aanblik van een 3D-inktvis.

Kinderen kunnen spelletjes doen en zelf een naam verzinnen voor een vis, die prompt rondzwemt op het grote scherm in de expositieruimte. En via e-mail gaat deze vis ook mee naar huis, waar u het 'naamvisje' nog eens rustig kunt bewonderen.

Greenpeace en Blijdorp laten u graag de schoonheid beleven van een Noordzeereservaat, een afgeschermd gebied waarin het zeeleven zich rustig kan herstellen. Natuurlijk ziet u ook welke gevaren onze zee bedreigen als we geen zeereservaten instellen. Maar wat overheerst is de ongekende pracht en de grote soortenrijkdom. Heeft u altijd al eens onder de zeespiegel van de Noordzee willen kijken? Kom dan naar Blijdorp!

Op www.blijdorp.nl ziet en leest u alles over deze bijzondere expositie.

Stichting Han Bevan is hoofdsponsor van deze expositie. Han Bevan beheert de nalatenschap van Han B. van Rijswijk de Jong, die in 2009 overleed. De heer Van Rijswijk de Jong had een groot hart voor de natuur. Hij genoot van vogels en dieren, van de Nederlandse natuur. Daarom bepaalde hij in zijn testament dat zijn erfenis ingezet moest worden om die natuur te beschermen. Stichting Han Bevan besloot dat de zeereservatenexpositie van Greenpeace en Blijdorp heel goed past bij zijn idealen.

BEWUST BOODSCHAPPEN DOEN MET DE SUPERWIJZER

Voor iedereen die in de supermarkt wel eens twijfelend voor het koelvak staat, is er nu de SuperWijzer. Deze gratis app van Varkens in Nood en Greenpeace laat direct zien welke producten u met een gerust hart kunt kopen, als u milieu en dierenwelzijn belangrijk vindt.

>

Vlees, zuivel, eieren en vleesvervangers, maar ook vleeswaren en toetjes: bij de lancering op 7 mei stonden al ruim 16.000 producten in de SuperWijzer. Om de app te gebruiken, hoeft u hem alleen maar op uw smartphone te downloaden. Staat u voor het koelvak, dan opent u de SuperWijzer, houdt het cameraoog voor de streepjescode en u ziet in één oogopslag hoe een product scoort op milieu en dierenwelzijn.

VLEES VS REGENWOUD

De link tussen een stuk vlees in de supermarkt en het milieu is misschien niet voor iedereen vanzelfsprekend. Suzanne Kröger, campagneleider bossen bij Greenpeace, legt uit wat onze vleesconsumptie te maken heeft met de regenwouden in Zuid-Amerika: 'We eten met z'n allen beetje bij beetje de bossen op. De dieren die we hier fokken, eten soja uit Argentinië en Brazilië. In die landen breidt de teelt van dit populaire veevoer zich snel uit, ten koste van bossen en andere natuur.'

—

'We eten met z'n allen beetje bij beetje de bossen op'

—

'Daarnaast worden grote stukken regenwoud gekapt voor de aanleg van weilanden voor miljoenen runderen. Dat vlees ligt ook in Nederland in de winkel en wordt vaak in restaurants geserveerd.'

Voor de veehouderij zijn reusachtige hoeveelheden veevoer nodig: granen en andere gewassen die mensen ook zelf zouden kunnen eten. Voor één kilo vlees kan wel 13 kilo veevoer nodig zijn. De ruimte om al dat veevoer te verbouwen, is niet oneindig. De wereldbevolking is de afgelopen decennia explosief gegroeid en we eten steeds meer vlees en zuivel. Twee derde van alle landbouwgrond ter wereld wordt nu al gebruikt als weiland of voor de teelt van veevoer. Suzanne vindt de situatie in Brazilië zorgwekkend: 'De overheid lijkt te zwichten voor de druk van de landbouwlobby om nóg meer bos te kappen voor runderen en soja-akkers.'

BROEIKASGAS UIT DE WEI

De veehouderij is ook rampzalig voor de biodiversiteit en het klimaat. De verscheidenheid aan planten en dieren neemt af door het verdwijnen van bossen én door de bodem- en watervervuiling als gevolg van mestoverschotten. Bestrijdingsmiddelen en kunstmest voor de teelt van veevoer doen daar nog een giftige schep bovenop. Veeteelt is bovendien verantwoordelijk voor de toename van broeikasgassen en dus voor de opwarming van de aarde. Indirect, door de kap van bossen waarbij veel CO_2 vrijkomt. En direct: bij de spijsvertering van koeien en andere herkauwers ontstaat methaan, een broeikasgas dat nog veel krachtiger is dan CO_2. Volgens de landbouworganisatie van de Verenigde Naties is de veehouderij, als je al deze factoren bij elkaar optelt, verantwoordelijk voor 18 procent van de uitstoot van broeikasgassen.

De productie van biologisch vlees, zuivel en eieren is over het algemeen minder schadelijk voor het milieu. Biologisch veevoer wordt namelijk geteeld zonder gebruik van giftige bestrijdingsmiddelen en kunstmest, en het is gegarandeerd niet genetisch gemanipuleerd. Maar in de biologische veeteelt groeien de dieren langzamer en leven ze langer, waardoor ze meer voer verbruiken. Ook hebben ze meer ruimte. Dit alles zorgt ervoor dat ook de biologische veehouderij een flinke impact heeft op het milieu. Elke dag biologisch vlees eten, is dus niet de oplossing. Wie milieu én dierenwelzijn belangrijk vindt, kiest voor biologische producten en eet vooral ook minder vlees en zuivel.

Suzanne Kröger is campagneleider bossen. Volg haar via Twitter: @Suzanne_GP

Download de gratis app voor iPhone en Android via www.superwijzer.com.

GROENE KIEZERS IN ALLE KLEUREN

Met nieuwe verkiezingen in aantocht vroeg Greenpeace vijf milieubewuste burgers op welke partij ze 12 september gaan stemmen. Milieu blijkt niet langer het exclusieve domein van GroenLinks. Groene zielen vind je in alle partijen, zo bewijzen CDA-stemmer Piet Eikhout en VVD'er Loran von Liebenstein.

>

CDA

Piet Eikhout (64) kreeg jaren geleden het 'duurzaamheidsvirus' te pakken. 'En zie daar maar eens vanaf te komen', grapt de oprichter van Stichting Duurzaam Oosterhout. De stichting wil Oosterhout van 100 procent lokaal opgewekte, groene energie voorzien. Van oudsher stemt Piet op het CDA, een partij die van hem nog een flinke slag mag maken op het gebied van duurzaamheid. 'Veel partijen, waaronder ook het CDA, kijken vooral naar de korte termijn, terwijl we juist verder vooruit moeten denken. Lokaal opgewekte, duurzame energie bijvoorbeeld, is op langere termijn de oplossing voor ons energievraagstuk.' Hoewel hij zich op lokaal niveau af en toe een 'roepende in de woestijn' voelt, vertrouwt hij erop dat het CDA de komende verkiezingen in gaat met een groener verkiezingsprogramma. 'We moeten af van de overheersende ik-mentaliteit. We moeten samen iets nalaten aan de mensen die na ons komen.'

GROENLINKS

John Didderen (46) is boswachter in het Goois Natuurreservaat en stemt sinds jaar en dag GroenLinks. 'Ik heb lang geleden eens in een opwelling D66 gestemd, omdat ik in 1966 ben geboren', vertelt hij. 'Maar toen ik me meer ging verdiepen in de partijprogramma's kwam ik uit bij GroenLinks. Dat is een positieve partij, een flink contrast met alle chagrijnen die ik zie rondlopen. Ik kan me dan ook helemaal vinden in de slogan "zin in de toekomst".' Sinds kort zit John in een werkgroep die de fractie adviseert over de manier waarop natuur en milieu aan bod komen in het nieuwe verkiezingsprogramma. 'Dat mag van mij wel iets nadrukkelijker', vindt hij. 'GroenLinks is wel groen, maar ik zou graag zien dat de partij sterker uitdraagt dat mens en natuur onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden.'

PVDA

Inge Kielen (24) studeert Science and Business Management aan de universiteit Utrecht en kiest voor de PvdA. 'Wat ik waardeer aan die partij is dat milieu- en energiebeleid er niet alleen zijn voor de ijsberen en de grutto's, maar in dienst staan van mensen. Investeren in duurzame energieopwekking betekent investeren in banen en technologie. Een ambitieus milieubeleid kan de economie versterken.' Anderhalf jaar geleden werd Inge lid van de Jonge Socialisten, de jongerenafdeling van de PvdA. Ze is inmiddels voorzitter van de werkgroep duurzaamheid, die nadenkt over oplossingen voor milieuproblemen. 'De enorme hoeveelheid energie en grondstoffen die we in Nederland gebruiken, dat kan niet zo doorgaan. De gevolgen van klimaatverandering zijn nu al voelbaar in kwetsbare landen. Daar moeten we iets aan doen, dat is een kwestie van internationale solidariteit.'

>

© GP/Bas Beentjes

>

PARTIJ VOOR DE DIEREN

Meike Rijksen (23), office manager bij foodwatch, werd vier jaar geleden lid van de Partij voor de Dieren. Toch stemde ze bij de vorige verkiezingen GroenLinks. 'Dat was een strategische keuze. Ik hoopte dat er een groen kabinet zou komen.' In september gaat ze echter voor de partij die haar het meest na aan het hart ligt. 'De Partij voor de Dieren durft als enige te zeggen waar het op staat: dat we rekening moeten houden met het milieu en de dieren en dat we daar misschien iets voor moeten inleveren.' Meike verwacht dan ook niet dat de partij plotseling tien zetels zal halen. 'Dat heeft ook te maken met de naam. Veel mensen denken dat het alleen om de dieren gaat, terwijl de Partij voor de Dieren natuurlijk ook standpunten heeft over andere onderwerpen.'

VVD

Loran von Liebenstein (25), sales- en marketing-consultant bij Mind Marketing Consultancy, ziet om zich heen weinig begrip voor het milieu. 'Dan gaat het om kleine dingen, zoals restjes avondeten weggooien, gewoon uit luiheid.' Loran stemt VVD, vanwege de 'positieve stimulans' die uitgaat van de partij. 'Iedereen heeft iets waardevols in zich en wie dat door hard werken tot uiting weet te brengen, mag daarvoor worden beloond', vindt hij. 'Ik zou graag zien dat dit ook geldt voor ondernemers die zich inzetten voor het milieu. De VVD is dé partij die groen ondernemerschap aantrekkelijk kan maken, bijvoorbeeld door subsidies voor jonge starters in de groene sector.' In de praktijk ziet hij daar nog te weinig van terug. 'De laatste jaren heeft de VVD onvoldoende voor het milieu gedaan. Er komen meer wegen bij en kernenergie krijgt groen licht.'

De aarde is ook van mij

Ongewenst groen op stoepen, straten en schoolpleinen. De gemeente Den Haag dreigde de gifspuit met Roundup weer te gebruiken om er korte metten mee te maken. Dat het onkruidbestrijdingsmiddel water vervuilt en bewezen gevaarlijk is voor mens en milieu, deed er niet toe. 'Niet in mijn Den Haag', dacht Anita Mooijman, die haar dochter Amenan graag veilig in de openbare ruimte ziet spelen. Samen met Amenan en de lokale Greenpeace-groep Den Haag mobiliseerde ze buurtbewoners, wijkverenigingen, pers en politiek om Roundup uit Den Haag te krijgen. Met succes! De gemeente Den Haag laat de gifspuit voortaan in de kast.

Bedrijven en overheden zijn nog elke dag bezig om onze aarde leeg te roven of te vervuilen. Samen kunnen we ze overtuigen van schone alternatieven. Kent u mensen zoals Anita en Amenan die werk maken van milieuproblemen? Stuur dan een mailtje naar redactie@greenpeace.nl.

DE HAAGSE STOEP IS OOK VAN MIJ

© GP/Marizilda Cruppe

VERANKERD VOOR DE AMAZONE, BIJ SÃO LUIS DO MARANHÃO, BRAZILIË, 21 MEI 2012

Ze is 20 jaar, Greenpeace-actievoerder Elissima de Oliveira Menesez, en ze heeft twee volle dagen op het plankje gezeten dat aan deze enorme ankerketting hangt. Onder de actievoerders zijn ook de Braziliaanse campagnedirecteur en VN-*Forest Hero* Paulo Adario en de jonge Hollywoodactrice Q'orianka Kilcher, bekend van de film 'The new world'. De ankerketting hoort bij het vrachtschip Clipper Hope, dat onderweg is naar de VS met een lading ruw ijzer, een grondstof voor staal. Greenpeace bezet het schip al ruim een week. Na twee jaar onderzoek onthulde Greenpeace dat diep in het Amazonewoud grote hoeveelheden bos worden opgestookt tot houtskool, dat verdwijnt in de productieovens voor ruw ijzer. Voor de houtkap verdrijven de producenten inheemse volken uit hun leefgebieden. In de verscholen kampen verwerken arbeiders het ruwe ijzer onder erbarmelijke omstandigheden. Vertrekken kunnen ze niet: de kosten voor eten en onderdak zijn zo hoog dat ze zich bij de eigenaar in de schulden hebben gestoken. Een moderne vorm van slavernij, vindt Elissima. Ook daarom hield ze het zo lang vol, op dat plankje aan die ankerketting.

Colofon

© Juni 2012
Stichting Greenpeace Nederland

GPM verschijnt 3 keer per jaar gedrukt en 4 keer per jaar digitaal. De online versie kunt u lezen op www.gpmagazine.nl. U kunt zich abonneren op ons online magazine via www.mygreenpeace.nl

ISSN: 0166-4506

Postadres: Postbus 3946,
1001 AS Amsterdam

Bezoekadres: Jollemanhof 15-17,
1019 GW Amsterdam

Voor administratieve vragen:
Service desk: 0800 422 33 44 (gratis)
of www.greenpeace.nl/contact

Rekeningnummer: 44

Opmerkingen en suggesties over de inhoud van GPM kunt u sturen naar redactie@greenpeace.nl

Hoofdredacteur: Annemiek van Bentem

Voor blinden en slechtzienden is een speciale digitale of gesproken versie van GPM beschikbaar via Dedicon (0486 486 486 of info@dedicon.nl)

GPM is gedrukt op 100 procent hergebruikt en chloorvrij gebleekt papier

Volg Greenpeace op
www.greenpeace.nl

Twitter:
@GreenpeaceNL

Facebook:
Greenpeace Nederland

Meld u aan voor onze actiemails via
www.greenpeace.nl/ikdoemee

GREENPEACE

